

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE POLITEHNICA
BUCUREȘTI
CENTRUL UNIVERSITAR DIN PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. Ștefan Găitănar

Doctorand:
Maria-Mirela Puiu

PITEȘTI
2024

***LIMBAJ, STIL ȘI NARAȚIUNE ÎN OPERA LUI
ȘTEFAN BĂNULESCU***

CUPRINS

I. INTRODUCERE.....	6
II. ȘTEFAN BĂNULESCU ȘI GENERAȚIA ȘAIZECISTĂ.....	13
1. Personalitatea literară.....	21
2. Mirajul textului epistolar.....	26
3. Simboluri antroponimice în <i>Cartea de la Metopolis</i>	33
4. Moștenirea (reconstrucția) mitică a Bizanțului.....	44
III. STRUCTURI LINGVISTICE ȘI STILISTICE.....	52
1. Aspecte fonetice.....	54
2. Aspecte lexicale.....	57
3. Aspecte morfologice.....	64
3.1. Substantivul.....	65
3.2. Adjectivul.....	71
3.3. Pronumele.....	77
3.4. Numeralul.....	79
3.5. Verbul.....	80
3.6. Adverbul.....	83
3.7. Interjecția.....	84
4. Aspecte sintactice.....	85
4.1. Subiectul.....	85
4.2. Predicatul.....	87
4.3. Atributul.....	89
4.4. Apozitia.....	91
4.5. Complementul direct.....	92
4.6. Complementul indirect.....	93
4.7. Complementul prepozițional.....	93
4.8. Complementul de agent.....	94
4.9. Complementul comparativ.....	95
4.10. Circumstanțialul de loc.....	96
4.11. Circumstanțialul de mod.....	97
4.12. Circumstanțialul de timp.....	97
4.13. Circumstanțialul de cauză.....	98

4.14. Circumstanțialul de scop.....	99
4.15. Circumstanțialul condițional.....	99
4.16. Circumstanțialul concesiv.....	100
4.17. Circumstanțialul consecutiv.....	100
4.18. Circumstanțialul sociativ.....	100
4.19. Circumstanțialul instrumental.....	101
4.20. Circumstanțialul opozițional.....	101
4.21. Circumstanțialul cumulativ.....	101
4.22. Circumstanțialul cantitativ.....	101
5. Nivel stilistic.....	102
5.1. Trăsături generale și specifice.....	102
5.2. Figurile de stil.....	104
5.2.1 Epitetul.....	104
5.2.2. Comparația.....	108
5.2.3. Metafora.....	109
5.2.4. Enumerarea.....	109
5.2.5. Personificarea.....	110
5.2.6. Repetiția.....	111
5.3. Oralitatea și ironia textelor bănulescience.....	112
5.4. Locuțiunile.....	116
5.5. Elemente deictice.....	116
IV. TEHNICI NARATIVE ÎN NUVELE ȘI ROMAN.....	118
1. Rolurile narative.....	118
2. Tehnici narative în roman și nuvele.....	140
2.1. Perspectiva narativă.....	163
2.2. Profunzimea perspectivei narative.....	164
2.3. Planul temporal.....	170
2.4. Planul spațial.....	174
2.5. Planul verbal.....	176
V. ELEMENTE DE PRAGMATICĂ A NARAȚIUNII.....	177
1. Acte de vorbire.....	177
2. Aspecte pragmatice ale narațiunii.....	187
3. Tehnici de persuasiune.....	190

4. Conectori pragmatici.....	193
VI. CONCLUZII.....	197
VII. BIBLIOGRAFIE.....	202

Lucrarea *LimbaJ, stil și narațiune în opera lui Ștefan Bănulescu* își focalizează interesul asupra aspectelor teoretice interpretative ale operei bănulescienne ce vizează analize din perspectiva limbii, a stilului și a pragmaticii narrative.

Motivul care a condus în alegerea și cercetarea acestei opere la nivel stilistic și naratologic a fost conturat ca urmare a observării interesului scăzut de cercetare pentru acest autor. O asemenea constatare a determinat dorința de a scoate la lumină și aspecte neabordate până acum ca acelea de limbaj, stil și narațiune. Ștefan Bănulescu este un scriitor șaizecist, ce a abordat în opera sa o varietate de subiecte care au la bază concepte unice cum ar fi prezența miturilor, a simbolurilor, dar și introducerea în roman a unei popor aspirant la o civilizație pierdută în timp.

Încadrându-se Generației șaizeciste, o generație care este nevoită să publice sub un regim comunist mai blând, Ștefan Bănulescu făurește o adevărată capodoperă ce abundă într-un limbaj expresiv, fin, delicat și plăcut cititorului. Opera sa este vastă, cuprinzând două din cele trei genuri literare (poezie și proză) și reprezintă o temă de cercetare de actualitate, chiar dacă nu în ceea ce privește reinterpretarea critică. De altfel, revalorizarea acesteia a început să cunoască progrese notabile după moartea scriitorului.

Obiectivele principale, urmărite de-a lungul acestei cercetări, au fost: să fie abordate trăsăturile limbii de la fiecare nivel al ei; să se descrie structura stilistică; să se identifice tehnicile narrative din nuvele și roman; să se abordeze textul din punct de vedere pragmatic, identificând tipurile de conectori, dar și strategiile argumentative.

De asemenea, abordarea critică a limbajului poetic a evoluat pe parcursul timpului, deoarece a fost influențată de diverse curente literare, schimbări culturale și perspective teoretice, fapt ce a condus la o critică literară nepreocupată de cercetarea limbajului bănulescian. Actualmente o analiză de acest fel poate evidenția modul în care limbajul a continuat să exprime semnificații, să transmită variate stări, de a crea imagini și efecte artistice surprinzătoare prin asociații multiple. În plus, această temă are un rol important în valorificarea operei lui Ștefan Bănulescu, aducând noi informații legate de textele sale, dar și de stilul autorului.

Prin scrierile sale, autorul a demonstrat permanenta sete de a-și cunoaște locurile natale, de a le transpune într-o nouă imagine, chiar nemaintâlnită până acum la vreun alt scriitor, dar și de a le înfățișa publicului dornic de a obține o altfel de informație.

Cu siguranță este important a cunoaște trăsăturile lingvistice și stilistice, dar și a felului în care autorul a contribuit la evoluția limbajului românesc și a universului figurativ de la

jumătatea secolului al XX-lea. În plus, o înțelegere complexă a creației bănulescienă a însemnat și o cercetare a aspectelor narrative ale prozei cu ajutorul studiilor moderne de naratologie. De asemenea, tot din punctul de vedere al limbajului, vor fi abordate reperele cele mai importante ale pragmaticii.

Ca factură și univers, opera lui Bănulescu poartă amprenta neomodernismului: preferința pentru cultivarea simbolurilor, a miturilor, dar și pentru aluzia la populația bizantină din singurul roman al scriitorului. Mai mult de atât, autorul acordă o importanță semnificativă dezvoltării complexe a personajelor, deoarece pe tot parcursul manuscrisului sunt evidențiate conflicte, motivații și evoluții ale actorilor antrenați în acțiune, având loc o adevărată explorare psihologică a acestora.

În altă ordine de idei, în creația bănulesciană dorința de a atinge perfecțiunea este un element care dă semnificație vieții și respinge existența banalului, conducând către o operă pură și plină de culori vii. Peisajul conturat este divers și vast, trăind prin forme de relief epic și detalii semnificative, care se impune conștiinței cititorului prin autenticitate.

De asemenea, fiecare nuvelă are o arhitectură unică, iar romanul aduce în prim-plan o civilizație conservatoare ce respectă legile după care guvernează, dar trăiește și nostalgia unei lumi apuse de trecerea ireversibilă a timpului. În plus, o analiză a structurii narrative și a compoziției operei urmărește măiestria autorului de a crea dialoguri creative între personaje, dar și de a construi o poveste fermecătoare, cu o intrigă bine definită, concentrată pe elemente ce stârnesc suspansul pentru a menține cititorii captivi în ceea ce se întâmplă în narațiune. Totodată, este pus sub o analiză amănunțită modul în care prozatorul dezvoltă personajele, dar și transformările pe care le suferă de-a lungul acțiunilor ce le săvârșesc. Stilul lui Bănulescu este evaluat și prin identificarea gradului de echilibru dintre comunicarea evenimentelor, dar și a sentimentelor și exprimarea sa artistică surprinsă pe parcursul operelor citite.

Lucrarea a încercat să redea o imagine de ansamblu a capodoperei lui Ștefan Bănulescu, deoarece are scopul de a completa spectacolul exegetic al criticii literare cu analiza limbajului și a tipurilor de structuri narrative. Pe parcursul lucrării s-au urmărit expresivitatea creată la nivelul enunțului, mijloacele gramaticale de realizare stilistică, contextul gramatical și identificarea particularităților de limbă și stil ce îi conferă autenticitate. De pildă, descrierea faptelor de limbă, dispuse pe nivelurile fonetic, lexical și morfosintactic aduc un plus de noutate operei ce i-a adus consacrarea lui Bănulescu ca nuvelist și romancier.

În decursul lucrării s-a urmărit modul în care Bănulescu a făcut trecerea de la inițialele poezii la o narațiune bine încheată, care sunt particularitățile artei narative și tehnicile prin care a construit ceea ce este astăzi. Tipologia narativă, diversitatea subiectelor utilizate, precum și multiplele forme de îmbinare a cuvintelor pentru a crea unități expresive la nivelul operei au constituit importante elemente în configurarea valorii artistice.

Cercetarea s-a efectuat pe mai multe direcții de analiză a textului bănulescian, deoarece s-a avut în vedere poziționarea scriitorului într-o perioadă sau orientare, date despre autor și ce l-a făcut să urmeze acest domeniu, iar după aceea s-a intrat în substratul operei pentru o mai bună înțelegere a textelor ce dispun de o gamă variată de mesaje, semne și simboluri.

Fiind vorba de stilul beletristic, elementele de limbă inventariate evidențiază amestecul de registre stilistice într-o manieră armonioasă subordonată stilului calofil specific prozei neomoderniste ce are menirea de a continua proza din perioada modernistă și de a o perfecționa într-o adevărată artă.

Lucrarea este alcătuită din trei capitole consacrate operei lui Ștefan Bănulescu, la care se adaugă Introducere, Concluzii și Bibliografie.

Primul capitol, intitulat *Ștefan Bănulescu și Generația șaiszecistă* urmărește traseul poetului, dar sunt prezentate și aspecte de interes general cu privire la operă. De asemenea, o integrare a autorului într-o perioadă este necesară, deoarece acest lucru ajută la înțelegerea creației meșteșugite cu migală, iubire și mult interes pentru a lăsa în urmă ceva frumos și valoros.

Denumirea locurilor și a persoanelor din Metopolis au un cu totul neașteptat înțeles, ce trebuie căutat și descifrat din cele mai profunde adâncuri. În plus, ele aduc o noutate la nivelul tezei prin identificarea și căutarea până în străfunduri a înțelesurilor ce le transmit.

Al doilea capitol, intitulat *Structuri lingvistice și stilistice*, reprezintă o expunere a principalelor forme de limbă ce pot fi identificate la nivelul textelor bănulesciane. Acest capitol este împărțit în mai multe subcapitole ce vizează diverse probleme de limbă, dar și structuri stilistice ce sunt evidențiate în opere. De asemenea, a fost considerat destul de important trasarea unor specificități, privind fiecare categorie gramaticală în parte.

Astfel, particularitățile fonetice, configurația lexico-semantică și structurile morfosintactice reprezintă profilul lingvistic al stilului bănulescian și oglindesc o structură unitară și flexibilă a enunțului din vasta creație a scriitorului.

La nivel fonetic, elementele inventariate evidențiază preferința lui Bănulescu pentru anumite fonetisme populare care pun în lumină culoarea graiului sudic de la Dunăre.

Din punct de vedere lexical, s-a putut observa că scriitorul a inserat în nuvele și roman un număr considerabil de mare de regionalisme, dar și numeroase neologisme ce se împletesc pentru a crea un limbaj de actualitate și specific perioadei neomoderniste. De obicei, cuvintele aparțin universului rural, dar și citadin, noțiunilor abstracte, dar și războiului. Termenii neologici provin atât din limba latină, cât și din franceză, cele mai multe, iar împreună cu cele din engleză, italiană, germană și turcă creionează un limbaj bogat.

La nivel morfologic, au fost expuse mai multe părți de vorbire, evidențiindu-se prin exemple funcționarea acestora din diferite tipuri de flexiune cu rolul de a pune în lumină diversitatea lor pe parcursul întregii opere bănulescien. Astfel, au fost punctate mai multe aspecte: frecvența substantivelor abstracte care denumesc trăiri, sentimente, atitudini, care alături de antroponime nuantează prin simbolistica lor dihotomia masculin-feminin, preferința pentru adjectivele ce îndeplinesc funcția stilistică de epitet și utilizarea unităților frazeologice care aduc un plus de expresivitate enunțurilor. În plus, pronumele îndeplinesc o funcție deictică frecventă, interjecția este slab reprezentată, iar conectorii conțin, pe lângă utilizări sintactice, și utilizări pragmatice.

Structura sintactică a textului este specifică stilului calofil, adică fraza bănulesciană este organizată și construită armonios pentru o înțelegere mai amplă a scrierilor.

De asemenea, organizarea sintactică indică interesul pentru subiectul simplu sau multiplu, pentru atributul realizat prin adjective și prin substantivul din acuzativ. Adoptând tipologia recentă a complementului s-a făcut o clasificare a acestuia. Complementul indirect a fost atribuit doar cazului dativ, făcându-se astfel o diferențiere de cel prepozițional, care i-a luat locul în acuzativ. În plus, au fost descrise și următoarele componente: complementul comparatului și complementul de agent, făcându-se și o deosebire între componente și circumstanțiale.

Un alt element stilistic important al operei lui Bănulescu este oralitatea și ironia, manifestate prin utilizarea unităților frazeologice populare, dar și a expresivității izvorâtă din mânuirea cu tact a celor mai potrivite cuvinte. Oralitatea limbajului și deicticile folosite de Bănulescu sunt elemente ce țin de abordarea pragmatică a textului. Figurile de stil identificate la nivelul textelor sunt: epitetul, comparația, metafora, enumerația, repetiția și personificarea, ce au fost analizate și explicate în funcție de nivelul la care operează.

Capitolul al III-lea, intitulat *Tehnici narrative în nuvele și roman* prezintă o clasificare a tehnicilor narrative utilizare de către autor în crearea nuvelor, dar și a romanului. De asemenea, personajelor le-au fost atribuite rolurile de agent sau pacient conform statutului

pe care îl au în operă. Astfel, au fost urmărite identificarea conceptelor narative trasate de teoreticieni ca Jaap Lintvelt și Claude Bremond. Prin urmare, au fost supuse analizei tipurile de perspectivă narativă la care apelează Ștefan Bănulescu în narațiune, funcțiile narative, dar și identificarea planului temporal, spațial și verbal specific operei sale.

Studiul lui Lintvelt a reprezentat un punct de plecare în analiza structurilor narative, punând în lumină naratorul auctorial, dar și cel actorial, profunzimea perspectivei narative, planurile temporal, spațial și verbal. Reconstituind tipurile narative, am surprins preferința lui Bănulescu pentru narațiunea homodiegetică, dar și pentru alternarea vocilor naratoriale specifice povestirii în ramă, atribuind astfel ipostaza de narator unui personaj care cunoaște foarte bine ceea ce se întâmplă și care are abilitatea să relateze evenimentele într-o ordine cronologică fără a omite detalii ce o fac captivantă. De asemenea, urmărind narațiunea, se poate vedea că scriitorul creează suspans și implică afectiv cititorul într-un univers aparte.

Ultima parte a cercetării, capitolul *Elemente de pragmatică a narațiunii*, s-a concentrat pe analiza aspectelor pragmatice ale narațiunii, pe actele de vorbire, tehnici de persuasiune și modul în care funcționează conectorii pragmatici. De pildă, unitatea structurală a textelor bănulescience este dată de conectorii săi și de perspectiva în care a fost alcătuită.

Această cercetare pune într-o nouă lumină opera lui Ștefan Bănulescu, deoarece aduce în prim-plan stilul autorului, dar și modul în care este folosit limbajul și narațiunea ce determină expresivitate și autenticitate creației.

Așadar, prezenta lucrare a parcurs mai multe faze ale cercetării ce au urmărit: achiziționarea propriilor impresii de lectură a textelor bănulescience, dar și ceea ce a mai fost scris în critică despre acest autor, limbajul și stilul, dar și tehnicile narative utilizate pentru a crea o operă nemuritoare în timp.

BIBLIOGRAFIE

A. Ediții

1. Bănulescu, Ștefan, *Cartea Milionarului*, București, Editura Eminescu, 1977.
2. Bănulescu, Ștefan, *Iarna bărbaților*, București, Editura Pentru Literatură, 1965.
3. Bănulescu, Ștefan, *Opere*, vol. I – II, ediție îngrijită de Oana Soare, prefață Eugen Simion, București, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
4. Bănulescu Ștefan, *Scrisori din Provincia de sud-est sau O bătălie cu povestiri*, Editura Nemira, 1994.

B. Bibliografie critică

1. Istorii literare

- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, București, Editura Iriana, 1996.
- Oancea, Ileana, *Istoria stilisticii românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii contemporane, 1941-2000*, București, Editura Mașina de scris, 2005.
- Zaciu, Mircea, *Dicționarul scriitorilor români A-C*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995.

2. Articole, eseuri, studii

- Adam, Jean, Michel, *Analiza povestirii*, Iași, Editura Institutul European, 1999.
- Adam, Jean, Michel, *Lingvistică textuală*, Iași, Editura Institutul European, Seria Științele Limbajului, 2008.
- Adam, Jean, Michel, *Textele. Tipuri și prototipuri*, Iași, Editura Institutului European, 2009.
- Adorno, Theodor, W., *Teorie estetică*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
- Ardeleanu, Virgil, *Însemnări despre proză*, București, Editura Pentru Literatură, 1966.
- Austin, John, *Cum să faci lucruri cu vorbe*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
- Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, București, Editura Humanitas, 2001.
- Balotă, Nicolae, *Universul prozei*, București, Editura Eminescu, 1976.
- Bălănescu, Olga, *Texte și pre-texte, Introducere în pragmatică*, București, Editura Ariadna '98, 2005.

Benveniste, E., *Probleme de lingvistică generală, I, II*, București, Editura Universitas, 2000.

Bremond, Claude, *Logica povestirii*, București, Editura Univers, 1981.

Boldea, Iulian, *De la modernism la postmodernism*, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, 2011.

Boljin, Al., *Studii de stil și limbă literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968.

Bulgăr, Gh., *Studii de stilistică și limbă literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971.

Cascio, Vincenzo, *Gramatica argumentării. Strategii și structuri*, București, Editura Meteora Press, 2002.

Cazacu, Boris, *Studii de limbă literară. Probleme actuale ale cercetării*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960.

Ciobanu, Nicolae, *Între imaginar și fantastic în proza românească*, București, Editura Cartea Românească, 1987.

Ciobanu, Nicolae, *Nuvela și povestirea contemporană*, București, Editura Pentru Literatură, 1967.

Ciompec, Georgeta, *Morfosintaxa adverbului românesc. Sincronie și diacronie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.

Corniță, Georgeta, *Manual de stilistică*, Baia Mare, Editura Umbria, 1995.

Costăchescu, Adriana, *Pragmatica lingvistică. Teorii, debateri, exemple*, Iași, Editura Institutului European, 2019.

Coșeriu, Eugen, *Introducere în lingvistică*, Editura Echinoc, Cluj, 1999.

Coșeriu, Eugen, *lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Iași, Editura Institutului European, 2013.

Coșeriu, Eugen, *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ion Cuza”, 2009.

Coșeriu, Eugen, *Sincronie, diacronie și istorie. Problema schimbării lingvistice*, Editura Enciclopedică, București, 1997.

Crohmălniceanu, Ovid. S., *Al doilea suflu*, București, Ed. Cartea Românească, 1989.

Coteanu, Ion, *Elemente de lingvistică structurală*, București, Editura Științifică, 1967.

Coteanu, Ion, *Istoria limbii române, II*, București, Editura Socialistă România, 1969.

Coteanu, Ion, *Gramatică, Stilistică, Compoziție*, București, Editura Științifică, 1990.

Coteanu, Ion; Forăscu, Narcisa; Bidu-Vrânceanu, Angela, *Limba română contemporană*, București, Editura Științifică, 1975.

- Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române, Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973.
- Culcer, Dan, *Serii și grupuri*, București, Editura Cartea Românească, 1981.
- Cumpenașu, G., *Interjecția în limba română. Structura semantică și gramaticală*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2017.
- Diaconescu, I., *Infinitivul în limba română*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977.
- Dimitrescu, F. Pamfil V. et alii, *Istoria limbii române. Fonetică, Morfosintaxă, Lexic*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.
- Dimisianu, Gabriel, *Nouă prozatori români*, București, Editura Eminescu, 1977.
- Dimitrescu, Florica, *Istoria limbii române: fonetică, morfosintaxă, lexic*, București, Editura Logos, 1987.
- Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a limbii române, I., Morfologia*, 1999, *Sintaxa*, 2001, Iași, Editura Institutului European.
- Dragomirescu, Gheorghe, N., *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.
- Dragoș, Elena, *Introducere în pragmatică*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2000.
- Drașoveanu, D.D., *Teze și antiteze ale limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997.
- Duda, Gabriela, *Introducere în teoria literaturii*, București, Editura All Education, 1998.
- Duda, Gabriela, *Analiza textului literar*, București, Editura Humanitas, 2000.
- Durand, Gilbert, *Arte și arhetipuri. Religia artei*, (traducere Niculescu, A.), București, Editura Meridiane, 2003.
- Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, București, Editura Univers, 1999.
- Eco, Umberto, *Cum se face o teză de licență*, tradusă de George Popescu, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Eco, Umberto, *Opera deschisă. Formă și indeterminare în poeticile contemporane*, Prefață și traducere de Cornel Mihai Ionescu, București, EPLU, 1969.
- Enăchescu, Constantin, *Tratat de teoria cercetării științifice*, Iași, Editura Polirom, 2005.
- Fochi, Adrian, *Estetica oralității*, București, Editura Minerva, 1980.
- Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, Traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977.
- Găitănanu, Ștefan, *Sintaxa limbii române. Unități și relații*, Pitești, Editura Trialog, 2007.

- Găitănanu, Ștefan, *Probleme de gramatică*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2008.
- Găitănanu, Ștefan, *Gramatica critică a limbii române*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2018.
- Genette, G., *Figuri*, București, Editura Univers, 1978.
- Gorcea, Mihai, Petru, *Structură și mit în proza contemporană*, București, Editura pentru Literatură, 1982.
- Graur, Al., *Limba literară, în Studii de lingvistică generală*, București, Editura Academiei Române, 1960.
- Graur, Al., *Nume de locuri*, București, Editura Științifică, 1972.
- Graur, Al., *Nume de persoane*, București, Ed. Științifică, 1965.
- Graur, Al., „Probleme ale cultivării limbii”, în *Limbă și literatură, vol. I*, București, 1978.
- Graur, Al., *Tratat de lingvistică generală*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972
- Guțu, Romalo, Valeria, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- Hăulică, Cristina, *Textul ca intertextualitate*, București, Editura Eminescu, 1981.
- Hoarță-Lăzărescu, Luminița, *Lingvistică pragmatică*, Iași, Editura Cermin, 1999.
- Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, București, Ed. Cartea Românească, 1987.
- Horodincă, Georgeta, *Ștefan Bănuțescu sau Ipostazele scrisului*, București, Editura Du Style, 2002.
- Hristea, Theodor, *Sinteze de limba română*, București, Editura Albatros, 1984.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Conversația. Structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, București, Editura All, 1999.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Limba și comunicare*, București, Editura All, 2003.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească*, București, Editura Academiei Române, 1991.
- Iordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, Editura Științifică, București, 1975.
- Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2008.
- Irimia, Dumitru, *Studii de stilistică și poetică*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Istrate, G., *Limba română literară. Studii și articole*, București, Editura Minerva, 1970.

- Istrate, G., *Originea limbii române literare*, Iași, Editura Junimea, 1981.
- Jakobson, R., *Lingvistică și poetică. Aprecieri retrospective și considerații de perspectivă, în Probleme de stilistică. Culegere de articole*, București, Editura Științifică, 1964.
- Kayser, W., *Opera literară. O introducere în știința literaturii*, București, Editura Univers, 1979.
- Lintvelt, Jaap, *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă*, București, Editura Univers, 1994.
- Macrea, D., *Lingvistică și cultură*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.
- Maingueneau, Dominique, *Pragmatică pentru discursul literar*, Iași, Editura Institutului European, 2007.
- Maingueneau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Iași, Editura Institutului European, 2007.
- Maingueneau, Dominique, *Lingvistică pentru textul literar*, Iași, Editura Institutului European, 2008.
- Mancaș, Mihaela, *Limbajul artistic românesc în secolul al XX-lea*, București, Editura Științifică, 1991.
- Mancaș, Mihaela, *Dicționar de stilistică. Poetică, Retorică, Naratologie, Versificație*, București, Editura Spandugino, 2022.
- Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe*, București, Ed. 101+1 Gramar, 2002.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, București, Editura Tineretului, 1968.
- Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, București, Editura Tineretului, 1968.
- Miclău, P., *Semiotica lingvistică*, Timișoara, Editura Facla, 1977.
- Mihăilescu, Florin, *Conceptul de critică literară în România*, București, Editura Minerva, 1976.
- Milaș, C., *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- Moeschler, Jacques; Reboul Anne, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1996.
- Moeschler, Jacques; Reboul Anne, *Pragmatica, azi. O nouă știință a comunicării*, Iași, Editura Echinoc, Cluj, 2001.
- Molea, V., *Delimitări ale oralității în limba română actuală*, în *Limba română*, nr. 1, 2019.
- Munteanu, Ștefan, *Stil și expresivitate poetică*, București, Editura Științifică, 1972.

Nasta, M., *Poetică și stilistică. Orientări moderne*, (traducere Alexandrescu, S.; Bădescu, I.), București, Editura Univers, 1972

Negoieșcu, Ion, *Analize și sinteze*, București, Editura Albatros, 1976.

Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism*, București, Ed. Fundației Pro, 2003.

Oprea, Al., *Fața nevăzută a literaturii*, București, Editura Eminescu, 1965.

Osiac, M., *Substantivul în perspectivă confruntativă*, București, Editura Fundației România de Măine, 2003.

Oancea, Ileana, *Semiostilistica*, Timișoara, Editura Excelsior, 1998.

Oprea, Ioan, *Elemente de filozofia limbii*, Iași, Editura Institutul European, 2007.

Pană Dindelegan, G. (coord.), *Dicționar de dificultăți gramaticale*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2020.

Papahagi, Marian, *Eros și utopie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.

Pânzaru, I., *Cercetare de estetică a oralității*, București, Editura Universitas, 1989.

Perpessicius, *Lecturi intermitente*, Cluj-Napoca, Editura Dacia Cluj, 1971.

Petraș, Irina, *Literatură română contemporană*, București, Editura Ideea Europeană, 2008.

Piru, Al., Varia, *Preciziuni și controverse*, București, Editura Eminescu, 1972.

Pomian, I., *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

Popescu, Bogdan, *Banul de aur sau Viața din opera lui Ștefan Bănulescu*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2010.

Popovici, Vasile, *Lumea personajului: o sistematică a personajului literar*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1997.

Pușcariu, Sextil, *Limba română, vol. I, Privire generală*, Editura Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, București, 1940.

Pușcariu, Sextil, *Cercetări și studii*, București, Editura Minerva, 1974.

Reboul, Anne, Moeschler, Jaques, *Pragmatica discursului*, Iași, Editura Institutului European, Seria Științele Limbajului, 2010.

Regman, Cornel, *Al. Piru și dreptul la compendiu*, în *Viața Românească*, anul LXXVII, nr.3 martie 1982.

Regman, Cornel, *Explorări în actualitatea imediată*, București, Ed. Eminescu, 1978.

Regman, Cornel, *Nuvela românească contemporană*, București, Editura Eminescu, 1974.

Richards, I. A., *Principii ale criticii literare*, București, Editura Univers, 1974.

Roznoveanu, Mirela, *Lecturi moderne*, București, Editura Cartea Românească, 1978.

Rusu, N., M., *Utopica*, București, Editura Pentru Literatură, 1969.

- Saussure, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- Santerres-Sarkany, Stephane, *Teoria literaturii*, București, Editura Cartea Românească, 2000.
- Slama-Cazacu, Tatiana, *Limba și context*, București, Editura Științifică, 1959.
- Simion, Eugen, *Cinci critici despre Ștefan Bănuțescu „Iarna bărbaților”*, în *Gazeta literară*, nr. 19/1965.
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi, I*, București, Editura Cartea Românească, 1978.
- Simuț, Ion, *Diferența specifică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.
- Spiridon, Monica, *Melancolia descendenței*, Iași, Editura Polirom, 2000.
- Spiridon, Monica, *Ștefan Bănuțescu – Monografie*, Brașov, Editura Aula, 2000.
- Sporiș, Valerica, *Adjectivul în limba română. Studiu gramatical și semantic*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2014.
- Stan, Camelia, *Aspecte ale cuantificării grupului nominal. O perspectivă variațională, diatopică*, în *Limba română*, LXV, nr. 4, București, Editura Academiei Române, 2016.
- Stati, S., *Teorie și metodă în sintaxă*, București, Editura Academiei Române, 2016.
- Stati, S., *Elemente de analiză sintactică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. I, București, Editura Pentru Literatură, 1968.
- Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii contemporane, 1941-2000*, București, Ed. Mașina de scris, 2005.
- Ștefănescu, Ariadna, *Conectori pragmatici*, București, Editura Universității din București, 2007.
- Șuluțiu, Octav, *Scriitori și cărți*, București, Editura Minerva, 1974.
- Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, București, Editura Univers, 1973.
- Țepelea, Gabriel; Bulgăr, Gheorghe, *Momente din evoluția limbii române literare*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- Țeposu, G., Radu, *Istoria întunecată și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, București, Editura Eminescu, 1973.
- Ungureanu, E., *Construcția incidentă în limba română*, Râmnicu Vâlcea, Editura Conphys, 2002.
- Vasile, Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, București, Editura Cartea Românească, 1988.
- Vasile, Marian, *Teoria literaturii*, București, Editura Albatros, 1997.

- Vasiliu, E., *Fonologia limbii române*, București, Editura Științifică, 1965.
- Vasiliu, E., *Preliminarii logice în semantica frazei*, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1978.
- Vințeler, Onufrie, *Cu privire la studiul onomasticii operelor literare*, în *Studii de onomastică, II*, Editura Univ. Babeș-Bolyai, 1981.
- Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Minerva, 1973.
- Vianu, Tudor, *Despre stil și artă literară*, București, Editura Tineretului, 1965.
- Vianu, Tudor, *Problemele metaforei și alte studii de stilistică*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- Vianu, Tudor, *Probleme de stil și artă literară*, București, Editura de Stat pentru literatură și artă, 1954.
- Vianu, Tudor, *Scriitori români din secolul XX*, București, Editura Minerva, 1979.
- Vianu, Tudor, *Studii de stilistică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968.
- Vlad, Carmen; Tămâian, Emma, *Numele proprii în dimensiunea sintactică a textului poetic*, în *Cercetări de lingvistică*, XXXV, nr. 2, 1990.
- Vlad, Carmen, *Semiotica criticii literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.
- Vrabie, Gh., *Eposul popular românesc*, București, Editura Albatros, 1983.
- Vultur, Ioan, *Narațiune și imaginar*, București, Editura Minerva, 1987.
- Wellek, René, Warren, Austin, *Teoria literaturii*, București, EPLU, 1967.
- Wellek, René, *Conceptele criticii*, București, Editura Univers, 1970.
- Zafiu, Rodica, *Narațiune și poezie*, București, Editura All, 2000.
- Zugun, P., *Unitate și varietate în evoluția limbii române literare*, Iași, Editura Junimea, 1977.

C. Dicționare

- Bulgăr, Gh., *Dicționar de arhaisme și regionalisme*, I și II, București, Editura Saeculum Vizual, 2003.
- Ciobanu, Elena; Păun, Maria, *Dicționar român de neologisme*, București, Editura Floarea Darurilor, Editura Rotech Pro, 2000.
- Constantinescu, N.A., *Dicționar onomastic românesc*, București, Editura Academiei Române, 1963.
- Ionescu, Christian, *Mică enciclopedie onomastică*, București, Editura enciclopedică română, 1975.

- Ionescu, Cristian, *Dicționar de onomastică*, București, Editura Elion, 2001.
- Jordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Mancaș, M., *Dicționar de stilistică. Poetică, Retorică, Naratologie, Versificație*, București, Editura Spandugino, 2022.
- Marcu, Florin, *Dicționar de neologisme*, București, Editura Știința, 2008.
- Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, Ediția a doua revizuită și adăugită, București, Editura Albatros, 1977.
- Zaciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul Scriitorilor Români*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995.

D. Bibliografie virtuală

- <https://biblioteca-facaeni.blogspot.com/2011/06/traditii-si-folclor-in-satele-dunarene.html>, accesat 19.02.2023.
- <https://gramaticalimbiromane.ro/sintaxa/sintaxa-propozitiei/subiectul/>, accesat la data de 15.07.2024.
- <https://ro.scribd.com/doc/268715941/Complement-e>, accesat la data de 24.07.2024.
- <https://ro.scribd.com/doc/252829701/Complementul-comparativ>, accesat la data de 25.07.2024.
- <https://ro.scribd.com/document/617078429/Stilistica-Bejan>, accesat la data de 27.07.2024.
- <https://ro.scribd.com/document/134625012/Figuri-de-Stil>, accesat la data de 28.07.2024.
- <https://ro.scribd.com/doc/301974651/Figuri-de-Stil>, accesat la data 28.07.2024.
- <https://figuridestil.ro/ironie/>, accesat la data de 28.07.2024.
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Oralitate>, accesat la data de 28.07.2024.
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Pragmatic%C4%83>, accesat la data de 30.07.2024.
- <https://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2692/pdf>, accesat la data de 30.07.2024.

E. SIGLE

- DEX, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan - Al. Rosetti, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2016.
- DGLR, Simion Eugen (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.

DOOM³, Vintilă-Rădulescu Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2021.

GALR, I, II, Guțu Romalo, Valeria (coord.) *Gramatica limbii române, I, Cuvântul II, Enunțul*, București, Editura Academiei, 2008.

GBLR, Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.

SILR, *Studii de istorie a limbii române. Morfosintaxa limbii literare în secolele al XIX-lea și al XX-lea*, București, Editura Academiei Române, 2015.